

ДИНО БУДЗАТИ ЮЖНА СЯНКА

Превод от италиански: Нева Мичева, 2011

chitanka.info

Сред паянтовите сгради, витите балконени парапети, проядени от прахта, зловонните къшета, варосаните стени, изпаренията от мръсотията, загнездена във всяка междина, сама по средата на пътя в Порт Саид видях една странна фигура. От двете ѝ страни, в подножието на къщите, се точеше кварталната беднотия и въпреки че хората всъщност съвсем не бяха много, изглеждаше сякаш улицата гъмжи — такова неотлично и безспирно бе тяхното пъплене. През булото от прах и ослепителния блясък на слънцето не успях да съсредоточа вниманието си върху нищо конкретно, както се случва насън. Но по някое време точно на сред пътя (произволна улица, досущ като хиляди други, която се губеше, докдето поглед стига, в низ от порутени, някога пищни постройки), възсиял от слънцето зърнах един мъж, арабин може би, в дълъг бял бурнус с нещо като качулка на главата, така поне ми се стори, и тя бяла. Вървеше бавно по средата на улицата, с олюляване, като че търси нещо или се колебае, или даже е леко замаян. Отдалечаваше се между прашните дупки с тази своя мечешка походка, без никой да му обръща внимание, ала осанката му — на този път и в този час — с извънредна наситеност съсредоточаваше в себе си целия заобикалящ го свят.

Всичко трая броени мигове. Едва след като откъснах очи от него установих, че човекът и главно необичайният му вървеж внезапно са обзели духа ми, необяснимо и за мен защо.

— Виж го какъв е странен онзи там! — казах на спътника си и в отговор очаквах някоя баналност, която да върне нещата в нормалното им русло (защото чувствах, че в мен се надига известно безпокойство). И отново отправих поглед към далечния край на улицата, да го видя.

— Кой е странен? — попита другарят ми.

— Ами мъжът, дето залита по средата на пътя.

Но докато изричах това, мъжът изчезна. Не знам в нечий дом ли влезе, в някоя пресечка ли хлътна, човешката гмеж, която се нижеше покрай къщите, ли го погълна, или потъна в небитието, изпепелен от прежуриящите обедни лъчи.

— Къде? Къде? — полюбопитства моят спътник.

— Беше ей там, но някъде се скри.

Върнахме се в колата и поехме на обиколка, въпреки че беше два часа и жегата не се траеше. Безпокойството ми се разсея и взех да се смея за щяло и нещяло, додето не стигнахме края на старото

поселище, където прапните сгради свършваха, започваше пясъкът и на слънцето устояваха само откъснати мръсни съборетини, които — от състрадание — се надявах да са необитаеми. При едно по-добро вглеждане обаче, забелязах, че тънка струйка дим, почти невидима сред огнените езици на слънцето, се издига над един от тези коптори и с мъка се въззема към небето. Значи хора живееха и там вътре, помислих си гузно, докато отупвах сламката, закачила се за ръкава на бялото ми сако.

Стоях си, прочее, приятно унесен в туристическо човеколюбив, когато изведнъж дъхът ми секна.

— Какви хора! — тъкмо казвах на спътника си. — Виж например онова хлапе с лицата в ръка: дали се надява...

Не довърших, защото погледът ми — толкова беше светло, че не можех да го спра на нищо конкретно, та го бях пуснал неспокойно да блуждае — попадна върху мъж в бял бурнус, който с олюляване се измъкваше от бордеите, през пясъка, към брега на една лагуна.

— Щура работа — казах на висок глас, за да се успокоя, — от половин час обикаляме, а ето ни пак на същото място! Гледай, странният тип, дето ти казвах!

Именно той беше, без съмнение, с клатушкащата се походка, все едно търси нещо или се колебае, или даже е леко замаян. И сега, както по-рано, беше с гръб към нас и бавно се отдалечаваше, съсредоточил в себе си, както ми се стори тогава, някаква търпелива и упорита съдбовност.

Същият беше. Безпокойството ми се върна удвоено, защото ясно осъзнавах, че мястото не е същото и колата, макар и след няколко безсмислени кръга, вече се беше отдалечила на толкова километри, колкото биха били непосилни за пешак. И все пак загадъчният арабин беше там, запътен към брега на лагуната, където няха понятие какво може да търси. Не, той нищо не търсеше, прекрасно знаех. От плът и кръв или мираж, появата му се дължеше на мен — като по чудо се беше пренесъл от единия в другия край на стария град, за да ме срещне отново, и изведнъж осъзнах (благодарение на вътрешния глас, който ми говореше на заден фон), че се намирам в неясно съзаклатие с това създание.

— Кой тип? — попита безгрижният ми приятел. — Момчето с лицата ли?

— Не бе! — отговорих ядосано. — Не го ли виждаш там, в дъното? Сам е, ей онзи там, който... който...

Може би по силата на някакъв светлинен ефект, на някаква елементарна оптична илюзия, мъжът отново се стопи във въздуха, злокобна измама на сетивата. Думите напиреха в устата ми. Пелтечех и неразбиращо се взирах в опустелите пясъци.

— Не си добре — каза моят приятел. — Хайде да се връщаме на парахода.

Опитах да се засмея и рекох:

— Не виждаш ли, че се шегувах?

Вечерта заминахме. Корабът се спусна по канала към Червено море, в посока към тропика, а през нощта образът на арабина остана отпечатан в душата ми, докато безуспешно се опитвах да си мисля за всекидневни работи. Нещо повече, имах чувството, че неясно как, следвам повелите на чужда воля; вгълпих си даже, че точно мъжът от Порт Саид има отношение към това, сякаш негово беше желанието да ми покаже южните улици, сякаш клатушкането му и мечешката му тромавост бяха наивен начин да ми угоди, за да ме примами, своеобразен шамански ритуал.

Корабът напредваше и постепенно се убедих, че съм станал жертва на самовнушение: арабите се обличат почти еднакво, та явно се заблуждавах, което не беше чудно при моята подозрителна фантазия. И все пак усетих лек отзвук от предишния ми дискомфорт да се връща сутринта, когато акостирахме в Масава. Същия ден излязох на разходка сам, в най-задушното време, и спирах на всеки кръстопът да се озъртам. Нещо като изпитателен обход, както когато минаваш предпазливо по някое мостче да видиш дали ще те издържи. Щеше ли да се появи човекът от Порт Саид, бил той реален или призрачен?

Обикалях час и половина, но слънцето (прочутото масавско слънце) не ми пречеше, защото експериментът ми протичаше както се надявах. Поех пеша през Таулуд, спрях се да разгледам дигата, видях араби, еритрейци, суданци — и открити, и мерзки лица, — но него не видях. С радост се пържех в жегата, освободен от преследвача си.

После падна мрак и отново поехме на юг. Повечето пътници бяха слезли, параходът почти опразня, чувствах се сам и външен, натрапник в чужд свят. Вдигнахме котва, корабът взе бавно да се изтегля от пустия кей, нямаше никой да маха за довиждане и изведнъж през ума

ми мина, че видението от Порт Саид всъщност по някакъв начин е бдяло над мен и това, макар присъствието му да ме смущаваше, все пак бе по-добре от нищо. Вярно, наплаши ме с чародейските си изчезвания, но същевременно се превърна и в причина за гордост. Ами да, нали се яви на мен (другарят ми в разходката дори не го забеляза). Преосмислено от дистанция, непознатото създание сега ми се струваше въплъщение на най-съкровената тайна на Африка. Значи между мен и тази земя, преди дори и да допусна, че може да е така, вече е имало връзка. Дали не ме беше застигнал вестоносец от приказните южни царства, за да ми посочи пътя?

Корабът беше вече на двеста метра от кея, когато една малка бяла фигурка се раздвижи в края на мостика. Някой, сам-самичък върху сивата бетонена ивица, бавно се отдалечаваше и, както ми се стори, се олюляваше, като че се колебае или търси нещо, или е леко замаян. Сърцето ми затупа лудо. Той беше, нямах съмнение, незнайно дали човек, или призрак, с гръб към мен (но не бях уверен заради голямото разстояние), запътен на юг, абсурден пратеник на един свят, който можеше да бъде и мой...

Днес, в Харар, най-сетне го открих отново. Седя и пиша в усамотената къща на един приятел, жуженето на петромаксовата лампа ми надува главата, мислите идват и си отиват на приливи и отливи, може би от умора, а може би заради течението в автомобила. Не, това вече не е страх, както беше край портсайдската лагуна, а нещо като предчувствие за безсилие, за малоценност спрямо онова, което предстои.

Пак го видях, докато изследвах лабиринтите на стария град. Бях вървял повече от половин час през плетеницата от тесни, хем еднакви, хем неприличащи си улички, а светлината след бурята беше прекрасна. Забавлявах се да надничам тук и там в редките процепи, през които се виждаха приказни вътрешни дворчета, затворени като малки укрепления между червените дувари от камъни и кал. Повечето улички бяха безлюдни, къщите смълчани и от време на време ми хрумваше, че градът е мъртъв, покосен от чумата например, че изход няма и нощта ще ни завари в трескаво търсене на избавление.

Тъкмо си мислех тези неща, когато той ми се яви отново. Така се случи, че стръмният сокак, по който слизах, не криволичеше като другите, а следваше по-скоро права линия, заради което от него се

виждаха поне осемдесет метра напред. Човекът вървеше по калдъръма и се клатушкаше повече от обикновено, като мечок, и — виждах единствено гърба му — се отдалечаваше някак многозначително: не точно трагично, нито пък гротескно, наистина не знам как да го определя. Но си беше той, мъжът от Порт Саид, вестоносецът на възшебни царства, комуто е отредено вече да не ме напуска.

Изтичах по стръмното надолнище колкото се може по-пъргаво. Този път най-сетне нямаше да ми избяга, два равни червени зида ограничаваха улицата, а порти наоколо нямаше. Тичах до мястото, където сокакът завиваше — очаквах зад ъгъла да се озова на не повече от три метра от мъжа. Но него го нямаше. Беше се изпарил, както и предишните пъти.

Видях го и по-нататък, все същия, да се отдалечава по една от многото подобни улички, вече не към морето, а към вътрешността. Дори не понечих да го догоня. Спрях и го гледах със смътна тъга, докато се скри в някаква пресечка. За какво му бях нужен? Къде смяташе да ме отведе? Не знам кой си, дали човек, дух или мираж, но се боя, че бъркаш. Съмнявам се да съм онзи, когото търсиш. Не ми е много ясно какво точно става, но ми се струва, че искаш да ме заведеш нейде по-нататък, все по-далеч, все по-към центъра, към пределите на незнайното ти царство.

Разбирам и даже бих се радвал. Ти си търпелив, причакваш ме по самотните кръстопътища, за да ме упътиш, и си толкова дискретен, че даже се преструваш, че ме отбягваш, с тази твоя източна деликатност. Дори не смееш да си покажеш лицето. Единственото, което, струва ми се, искаш, е да ми внушиш, че твоят монарх ме очаква сред пустинята, в белия си, пазен от лъвове разкошен дворец, където ромолят омагьосани фонтани. Би било хубаво, зная, и много ми се иска. Но моята душа е възмутително несмела и напразно я коря — крилата ѝ се разтреперват, а прозрачните ѝ зъбки затракуват в мига, в който я подбутна към прага на великите приключения. Такъв съм си, за съжаление, и ми е наистина криво, че твоят владетел си губи времето да ме чака в белия дворец на сред пустинята, където сигурно бих бил щастлив.

Не, не, за Бога. Да става каквото ще, о, вестоносецо, носи хабер — аз идвам! Няма нужда дори да ми се явяваш отново. Днес се чувствам наистина добре, при все че мисълта ми малко блуждае.

Реших да замина. (Но дали ще смогна? И няма ли да се възпротиви душата ми, няма ли в най-важния момент да затрепери, да свие глава между боязливите си крила и да заяви, че отказва да продължи нататък?)

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.